

Sammanfattning

Därför ska unga bry sig om pensionerna - fem frågor för unga att uppmärksamma

Saco Studentråds skrift innehåller en del med en översikt av hur pensionssystem fungerar, och en del där fem viktiga områden pekas ut. Följande är en sammanfattning av de fem områdena.

1. Förändringar i tjänstepensionen får konsekvenser för framtida pensioner

Tjänstepensionen är en viktig källa till pensionsinkomst, och dess betydelse växer. För framtidens pensionärer väntas den utgöra runt 25-30 % av den totala pensionen, men betydligt mer för vissa grupper. Tjänstepensionen regleras i kollektivavtal. Andelen sysselsatta mellan 25-35 år som omfattas av kollektivavtal är lägre än i övriga befolkningen.

- Två av tio i åldern 25-35 uppskattas ej omfattas av kollektivavtal. Det behövs mer kunskap om hur många och vilka unga som står utan någon form av tjänstepension, och vilka konsekvenser detta kommer att få för deras framtida pension.
- Tjänstepensionerna upplevs av många som svårförstådda, och olika valmöjligheter kan generera olika utfall. Det är oroväckande när unga människors låga kunskapsnivå om tjänstepensioner utnyttjas av arbetsgivare.

Det finns en trend i tjänstepensionen att övergå från att vara förmånsbestämda till att vara avgiftsbestämda. Det innebär att en större risk läggs på den enskilda, och att individens livsinkomst är mer viktig för pensionerna.

- Det är därför ett problem när inbetalningarna till dessa system inte startar förrän arbetstagaren är 25 år.

2. Senare inträde på arbetsmarknaden kostar

Övergången från förmånsbestämda system till avgiftsbaserade system gör att pensionen i hög grad bestäms av hur många år man arbetar. Därför är inträdet på arbetsmarknaden viktigt för framtidens pensioner. Idag har Sverige en av de högsta etableringsåldrarna i OECD.

- Unga bör vara uppmärksamma på vad den senare etableringen på arbetsmarknaden innebär för deras pensioner.

En relaterad fråga är den höga ungdomsarbetslösheten. Sverige har idag en, i historisk jämförelse, hög ungdomsarbetslöshet.

- Det är viktigt att förstå vilka konsekvenser den höga ungdomsarbetslösheten har för de framtida pensionerna.

3. Bromsen i inkomstpensionen garanterar systemets stabilitet.

Bromsen – inkomstpensionssystemets automatiska balanseringsmekanism – finns till för att säkerställa pensionssystemets stabilitet. Bromsen slår till när systemets tillgångar är lägre än utgifterna, det vill säga när pensionsutbetalningarna är större än inbetalningarna och AP-fonderna. Då skrivs pensionerna och pensionsrätterna i inkomstpensionssystemet ner i relation till obalansens stolek. Pensionärsorganisationer har föreslagit att bromsen avskaffas.

- Ett avskaffande av bromsen skulle hota pensionssystemets långsiktiga stabilitet. Det skulle gynna dagens pensionärer, men innebära en potentiell förlust för morgondagens pensionärer.

4. Premiepensionen – en generationsstrid?

2,5 procent av vår inkomst placeras i premiepensionen, där inbetalningarna förräntas i fonder. Det innebär att premiepensionen växer med aktiemarknaden och inte med inkomsterna. Historiskt har aktiemarknaden vuxit fortare än inkomsterna.

Det har föreslagits att man avskaffar premiepensionen och lägger in pengarna i inkomstpensionen, för att minska risken att bromsen slår i.

- Baserat på antagandet att aktiemarknaden växer fortare än inkomsterna, skulle en sådan förändring innebära en försvagning av framtidens pensioner för att förstärka dagens pensioner.

Fondavkastningen varierar mer än inkomstindex. Premiepensionens utformning, särskilt vad gäller valmöjligheterna, kan därför orsaka en större variation i framtida pensionärsers inkomst.

- Man bör vara uppmärksam på vilka effekter premiepensionens utformning har för inkomstskillnader mellan framtida pensionärer.

5. Hur stora blir framtidens pensioner?

I och med att dagens pensionssystem är avgiftsbestämt, är det svårt att avgöra hur stora framtidens pensioner blir. Pensionen beror på storleken av en individs inbetalningar och avkastningen på det insatta kapitalet. Forskningen beräknar att ersättningsnivåer i det allmänna pensionssystemet kommer att sjunka. Exempelvis bedömer Finanspolitiska rådet att dagens tonåringar kommer att få pensioner som är 40 procent lägre än deras mor- och farföräldrar.

- Det saknas medvetenhet om detta bland dagens unga, vilket riskerar att leda till orealistiska förväntningar om pensionerna.

Man bör också diskutera vad som är en rimlig ersättningsnivå. Pensionärer konsumerar i regel mindre och är mindre skuldsatta. Många av dagens pensionärer är dessutom lågt belånade på fastigheter med högt värde.

- Det är viktigt att föra en bredare diskussion om hur pensionerna ska vara utformade och hur stora vi anser att pensionerna ska vara.